

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และการค้นคว้า

มีแนวคิดจากบทความและรายงานการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะนำมากล่าวไว้ในตอนแรก ในตอนท้ายจะกล่าวถึงหลักและกระบวนการในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ดังต่อไปนี้ คือ

สุคา ศรีสังคม¹ ในความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า "กิจกรรมช่วยให้เราได้เรียนรู้การแก้ปัญหาต่าง ๆ และตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง"

เกรียง กীরติกร² ได้ให้ข้อคิดในการแก้ปัญหา ซึ่ง เป็นปัญหาของผู้เรียนไว้ว่า "ผมยังมีใจว่า การอบรมสั่งสอนและการส่งเสริมให้นักเรียน ประกอบกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ต่อโรงเรียน และต่อสังคม ไม่ปล่อยให้มีความว่างมาก จะสามารถเห็นวรั้งนักเรียนที่ค้ำส่วนใหญ่ว่างได้"

ปีการศึกษา 2506 ทองสุข รัตนรัมย์³ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สรุปผลการวิจัยดังนี้ คือ

¹สุคา ศรีสังคม, "Co-ed of the Week," Student Weekly, October 21, 1974, p. 12.

²เกรียง กীরติกร, "การกวัดขันความประพฤติของนักเรียน," สำเนาบันทึกของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2 พฤศจิกายน 2517, หน้า 2.

³ทองสุข รัตนรัมย์, "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครและธนบุรี," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506. (อัครสำเนา)

1. โรงเรียนทุกโรงเรียนที่ใช้ทำการวิจัย จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 2. ประเภทของกิจกรรมที่จัดขึ้น ได้แก่ สถานักเรียน และชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากสอดคล้องกับวิชาที่เรียน การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี และเกิดประโยชน์
 3. กิจกรรมส่วนมากจัดขึ้นตามความสนใจ และนักเรียนดำเนินงานเอง
 4. เวลาที่จัดกิจกรรม คือ เวลาเลิกเรียน สถานที่ ๆ ใช้จัดกิจกรรมส่วนมาก คือ ห้องประชุม
 5. ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรม คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงาน ขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากครูใหญ่ ครูและนักเรียน การจัดดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพดีเท่าที่ควร มีปัญหาทางด้านการเงิน เวลา สถานที่ และตัวบุคคล
- ในปีเดียวกันนี้ สุทธ โคตรบรรเทา⁴ ได้ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สรุปผลการวิจัยครั้งนี้คือ ประเภทกิจกรรมที่จัดขึ้น ได้แก่ สถานักเรียน และชุมนุมทางด้านวิชาการ มีหลักในการดำเนินงานของแต่ละชุมนุม ปัญหาที่พบในการวิจัยครั้งนี้คือ เรื่องการเงิน อุปกรณ์ สถานที่ อาจารย์ที่ปรึกษา การวางแผนงานของบางชุมนุม ครูและนักเรียนให้ความร่วมมือไม่เต็มที่
- จากผลการวิจัยของจุไรศรี สุทธิศรีสังข์⁵ เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิผลทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิผลเป็นไปในทางตรงกันข้าม นอกจากโรงเรียนรัฐบาลสหศึกษามีความสัมพันธ์ในเรื่องดังกล่าว แต่น้อยมาก

⁴สุทธ โคตรบรรเทา, "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506. (อัครสำเนา)

⁵จุไรศรี สุทธิศรีสังข์, "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิผลทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508. (อัครสำเนา)

นอกจากนี้ เบญจมาศ เข็มสุขศรี⁶ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อกิจกรรมนอกหลักสูตร สรุปผลการวิจัยว่า นักเรียนมีความสนใจกิจกรรมนอกหลักสูตรพอสมควร การดำเนินงานในหลายที่ไม่เท่าที่ควร นอกจากนี้ยังได้ขอเสนอแนะว่า ควรจัดหาวิทยากรมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และการดำเนินงานที่ถูกต้องนั้น นักเรียนควรดำเนินการเอง มีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ ควรจัดกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน และจัดทำอย่างสม่ำเสมอ พบปัญหาเรื่องการจัดเวลา และการเงินที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

ชัยนาท นาคบุปผา⁷ ทำการวิจัยในปีการศึกษา 2509 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลการเรียนกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสภานักเรียน ผลของการวิจัยมีดังนี้ คือ คะแนนผลการเรียนก่อนทำกิจกรรม กับขณะที่ทำกิจกรรมนั้นมีความสัมพันธ์ต่อกันมาก และไม่มีนักเรียนผู้ใดสอบตกในขณะที่ทำกิจกรรมประเภทนี้ ได้ขอเสนอแนะว่าควรมีการให้ข้อมูลในการจัดกิจกรรมประเภทดังกล่าวแก่นักเรียน ครู และผู้บริหารเพื่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรใช้ผลการเรียนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนี้ด้วย

ผลการวิจัยของ วณี บัณฑิตชิตสกุล⁸ เกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เมื่อปีการศึกษา 2511 สรุปว่า นักเรียนมีความสนใจใน

⁶เบญจมาศ เข็มสุขศรี, "การสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในจังหวัดพระนคร และธนบุรีที่มีต่อกิจกรรมนอกหลักสูตร," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508. (อัครสำเนา)

⁷ชัยนาท นาคบุปผา, "การศึกษาความสัมพันธ์ของผลการเรียนกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสภานักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดพระนครและธนบุรี," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509. (อัครสำเนา)

⁸วณี บัณฑิตชิตสกุล, "การสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511. (อัครสำเนา)

การเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมต่าง ๆ นักเรียน ครู อาจารย์ร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมหลังเวลาเลิกเรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และให้ขอเสนอแนะว่า ควรให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรม ให้นักเรียนรวมกิจกรรมตามความสนใจ แต่ไม่มากเกินไป ควร และไม่มีกวดวิชาเรียน

คุณทวีวัลย์ วณิชจินดา⁹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมวิชาสังคมศึกษา กับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาซึ่งจัดทำส่วนมากคือ การติดตามข่าวความเคลื่อนไหวประจำวันจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ จัดเชิญวิทยากรมาบรรยาย การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ จัดทำป้ายประกาศและป้ายนิเทศ เกี่ยวกับวิชาที่เรียนและข่าวสำคัญ และให้ขอเสนอแนะว่า การจัดกิจกรรมจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายจะต้องได้รับความร่วมมือจาก ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยที่บุคคลแต่ละกลุ่มจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง

จากการวิจัยของ พูนศิริ เจริญพันธ์¹⁰ เกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร สรุปผลการวิจัย ดังนี้ กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นแบ่งเป็นสองประเภทคือ สภานักเรียนและชุมนุมต่าง ๆ นักเรียนส่วนมากไม่ให้ความสนใจในการเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมใด ๆ เลย เพราะจัดกิจกรรมในวันหยุด ผู้ริเริ่มในการจัดกิจกรรมคือ หัวหน้าสายวิชา ขาดหลักการในการดำเนินงาน

002759

คุณทวีวัลย์ วณิชจินดา, "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา กับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยม," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. (อัคราเนา)

¹⁰พูนศิริ เจริญพันธ์, "ความสนใจของนักเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514. (อัคราเนา)

ยูพิน นิสัยนต์¹¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรมของนักศึกษา สรุปผลการวิจัย ดังนี้คือ

1. กลุ่มนักศึกษาที่มีอายุ 19 ปี ขึ้นไป และบิดามารดามีรายได้ระหว่าง 2001-3000 บาท มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ แต่เข้าร่วมการจัดกิจกรรมมากที่สุด
2. นักศึกษาที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่ำ เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าพวกที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูง
3. นักศึกษาชายเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่านักศึกษาหญิง
4. กลุ่มนักศึกษาที่มีพี่น้องตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป มีปัญหาเรื่องการปรับตัวมากที่สุด และมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

จากการวิจัยของ อัมพร ศิดารังษี¹² เกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สังคมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนเห็นความสำคัญ คุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรม และมีทัศนคติที่ดีต่อครู
2. ผลการดำเนินงานอยู่ระดับปานกลาง ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือดีพอควร
3. เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อยเกินไป
4. การจัดนิทรรศการตามวัน และเหตุการณ์สำคัญ ได้รับความนิยมนมาก

¹¹ ยูพิน นิสัยนต์, "การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรมของนักศึกษา ป.กศ. ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ของวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครศรี-ชนมูรี," ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาระสาณมิตร, 2514. (อัครสำเนา)

¹² อัมพร ศิดารังษี, "ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิต," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. (อัครสำเนา)

5. ภูมิความพอใจในผลงาน แต่ต้องการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนงาน ติดตามผลงาน ควบคู่กัน
ขอבקพรองไปปรับปรุงแก้ไข และรวมทั้งควรเพิ่ม เวลา อุปกรณ์ การเงิน และสถานที่

จันทร์พร ม่วงเจริญ¹³ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา
สรุปผลการวิจัยคือ กิจกรรมที่นิยมจัดทำเป็นกิจกรรมตามหมวดวิชา และชุมนุมต่าง ๆ เพื่อ
ส่งเสริมด้านวิชาการ นักศึกษาและอาจารย์ส่วนมากเห็นคุณค่าของกิจกรรม ซึ่งช่วยส่งเสริม
ความสามารถในการเรียนการสอน เวลาที่จัดกิจกรรมมีน้อยมาก เพราะจัดเฉพาะวันหยุด
ราชการและวันหยุดพิเศษ ควรเพิ่มงบประมาณเวลา วัสดุอุปกรณ์ และหนังสือใหม่ ๆ ให้
พอกับความต้องการ นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะกรมการฝึกหัดครูว่า ควรมีศึกษานิเทศก์
และหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมประเภทนี้ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนด้านจัดสรรงบประมาณ
และอุปกรณ์ให้ควย

สกีลด์แมน¹⁴ (Skillman) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเข้า
รวมกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนราษฎรวิบูลย์ระดับมัธยม
3 ประเภท คือ โรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนชาย และโรงเรียนสตรี สรุปผลการวิจัยดังนี้
คือ ผลสำเร็จทางการศึกษาของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมดีกว่าไม่เข้าร่วมกิจกรรม ผลสำเร็จ

¹³จันทร์พร ม่วงเจริญ, "กิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครู
ในกรุงเทพมหานคร," วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2516. (อัครสำเนา)

¹⁴John Harold Skillman, "A Study of the Relationship between
Participation in Various Types of Extraclass Activities and Academic
Performance in Three Private Japanese Secondary Schools," Dissertation
Abstracts, Vol. XIX, No. 8 (February, 1959), p. 1958.

ทางการศึกษาของผู้เข้าร่วมกิจกรรม 4 ชนิด จะมีความแตกต่างกันตามชนิดของกิจกรรมที่เข้าร่วม และคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยมุ่งหวังจะทำให้ผลการเรียนดีขึ้น กับคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยมุ่งหวังผลทางการเรียนแต่น้อย ไม่มีความแตกต่างกัน

ฮัมฟรีย์¹⁵ (Humphrey) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานศึกษากับสัมฤทธิ์ผลในการเรียน โดยแบ่งกิจกรรมนอกสถานศึกษาออกเป็น 12 ประเภท ผลการวิจัยครั้งนี้ ฮัมฟรีย์ได้พบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นว่า นักเรียนมีความสนใจกิจกรรมนอกสถานศึกษามาก นักเรียนชายชอบเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่านักเรียนหญิง สถานะเศรษฐกิจของนักเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทกิจกรรมที่นักเรียนใช้เวลามากคือ การดูโทรทัศน์ และนักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางด้าน การอ่าน และวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่าวิชาอื่น ๆ

จากผลการวิจัยของ สเตียร์วอลท์¹⁶ (Stierwalt) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียน ได้พบว่า คะแนนของนักเรียนมีความแตกต่างกันทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม และไม่อาจยืนยันว่า ความแตกต่างของสัมฤทธิ์ผลของการเรียนเป็นผลมาจากการเข้าร่วมกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมบางชนิดไม่มีผลสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา นอกจากนี้ยังได้พบว่า สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ

¹⁵ Robert D. Humphrey, "The Relationship of Participation in Out-of School Activities to School Achievement," Thesis Abstract, Series No. 16, School of Education Indiana University, 1960, pp. 125-131.

¹⁶ Floyd Harrison Stierwalt, "A Study of the Relationship of Involvement in School Activities to the Academic Achievement of Junior High Students," Dissertation Abstracts, Vol. 27, No. 12 (June, 1967), p. 4057A.

ทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาแตกต่างกันมาก

ฮาร์โรลด์¹⁷ (Harrold) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในระดับอุดมศึกษา แนวความคิดของฮาร์โรลด์มีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังต่อไปนี้คือ

1. วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สำหรับระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน คือการปลูกฝังและพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาทุกคน ซึ่งได้แก่ สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจของนักศึกษา
2. หลักการควบคุมสิ่งใดก็ตาม ต้องให้ส่งเสริมวัตถุประสงค์ของสถาบัน
3. นโยบายด้านควบคุม และตัดสินใจของสถาบัน ควรขึ้นอยู่กับเหตุผลด้านศีลธรรม และภูมิหลังทางการศึกษา และไม่ควรใช้อำนาจ นอกจากนี้ความขัดแย้งอย่างมากระหว่างการจัดกิจกรรมของนักศึกษากับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา
4. เนื่องจากนักศึกษามีความแตกต่างกัน ในด้านบุคลิกภาพ การควบคุมกิจกรรมจึงควรกำหนดขอบเขตไว้กว้าง ๆ และสามารถยืดหยุ่นได้
5. การรวมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษา เป็นเพียงบทบาทหนึ่งในบทบาทหลายอย่าง ซึ่งนักศึกษามีอยู่ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับมหาวิทยาลัย ดังนั้นในด้านการควบคุมจึงถือว่า นักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัยด้วย
6. เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่สังคม ฉะนั้นมหาวิทยาลัยต้องชี้แจงหลักเกณฑ์ในการควบคุมกิจกรรมของนักศึกษา และคุณค่าของสถาบันในทางที่ถูกต้อง
7. มหาวิทยาลัยจะต้องยอมรับความเปลี่ยนแปลงของค่านิยม ของนักศึกษาและ

¹⁷Roger Davis Harrold, "The Control of Student Extracurricular Life-American Higher Education," Dissertation Abstracts, Vol. 27, No. 8 (February, 1967), pp. 2782-A.

สังคม จึงจะช่วยให้การควบคุมการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ

จากการวิจัยของดูชาน¹⁸ (Doohan) เกี่ยวกับการดำเนินงานและปัญหาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม ผลของการวิจัยที่ได้พบคือ จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาไม่พอเพียง การประสานงานของสถานศึกษาและหน่วยงานของชุมชนมีน้อยเกินไป มีช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่ และเด็กวัยรุ่น ความเคร่งครัดของการจัดการเรียนการสอนเป็นผลให้นักเรียนส่วนมากไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาเรื่องช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม และรายได้ของครูจากการมอบหมายงานพิเศษ เป็นผลทำให้ครูแยกความต่อเนื่องของโปรแกรม

กิทบอลท์¹⁹ (Guitbault) ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนที่มีชั้น 6-9 จำนวน 45 โรงเรียน เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมในระดับนี้ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ทำให้นักเรียนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างได้ กิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนมีไม่กี่ชนิด นักเรียนระดับชั้น 6-7-8 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าระดับอื่น ๆ และสนใจต่อความเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมต่าง ๆ ควบ

¹⁸ Joseph Edward Doohan, "Current Practices and Problems in Student Activities in Four Maine Public Schools," Dissertation Abstracts, Vol. 29, No. 7 (January, 1969), pp. 2146-A.

¹⁹ Robert Origeine Guitbault, "A Comparison of Student Activity Programs in Three Types of Connecticut Middle Schools," Dissertation Abstracts, Vol. 32, No. 1 (July, 1971), pp. 305-A.

หลักและกระบวนการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจะต้องรู้หลัก และกระบวนการบริหารงานซึ่งมีผู้กำหนดขึ้นไว้หลายแบบด้วยกัน เช่น พอสต์คอรบโมเดล (POSDCORB MODEL) พาพอสต์คอรบ (PAPOSDCORB) กระบวนการบริหาร 7 ประการของ เดล (Dale) หรือกระบวนการบริหารที่ประกอบด้วย การจัดองค์การ การอำนวยการ การประสานงาน การควบคุมงาน เป็นต้น

แต่การบริหารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยใช้การจัดการ (Management) ซึ่งเป็นคำที่ใช้แทนกันได้ เนื่องจากความหมายของการจัดการ (Management) คือ การดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดไว้ หรือการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งควรนำมาใช้เป็นหลักการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร²⁰

การจัดการ (Management) ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะนำมากล่าวในที่นี้ประกอบด้วย ระบบ (System) การดำเนินงาน (Operation) การสนับสนุน (Support) และการควบคุม (Control) กระบวนการที่นำมาใช้ในที่นี้ได้คัดเลือกมาจากแนวคิดของนักบริหารหลายคน แต่คัดเลือกมาเฉพาะที่จะใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้เหมาะสมเท่านั้น

ความหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นักการศึกษาเรียกชื่อกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนออกไปต่าง ๆ กัน แต่มีจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เหมือนกัน กิจกรรมเหล่านี้มีชื่อว่า กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ฯลฯ เป็นต้น นักการศึกษาของสหรัฐอเมริกาใช้คำเรียกกิจกรรมดังกล่าวว่า

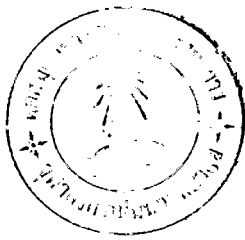
²⁰ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (ธนบุรี : ไทยวัฒนาการพิมพ์, 2513).

1. Activities หรือ School Activities
2. Allied Activities
3. Campus Activities
4. Cocurricular Activities
5. Co-curriculum
6. Creative School Activities
7. Extraclass Activities
8. Extracurricular Activities
9. Extracurriculum Activities
10. Informal Curriculum
11. Group Activities
12. Intercurriculum
13. Noncurriculum Activities
14. School-life Activities
15. Semi-curriculum Activities
16. Student Activity Program
17. Third Curriculum

นักการศึกษาได้ให้คำนิยามการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ กัน เช่น บางคนให้คำนิยามว่าเป็นกิจกรรมประกอบหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรที่ให้การศึกษแก่นักเรียนในชั้นเรียน

เฟรดเดอริก²¹ (Frederick) ให้คำนิยามการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า "กิจกรรมนักเรียนหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยนักเรียน สม่ครใจที่จะเขารวมดำเนิน

²¹ Robert W. Frederick, The Third Curriculum (New York : Appleton-Century-Crofts, 1959), p. 213.

การเองโดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากคณาจารย์ ไม่มีการให้หน่วยกิตหรือคะแนนใด ๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษา

ฟราเซียร์²² (Frasier) มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับเฟรดเดอริก เขากล่าวว่า "...กิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นไม่มีการให้หน่วยกิต เพื่อช่วยให้นักเรียนสำเร็จการศึกษา"

กู๊ด²³ (Good) ให้คำนิยามการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า "โปรแกรมและการจัดการดำเนินงานซึ่งนักเรียน นักศึกษา หรือสถาบันทางการศึกษาจัดทำขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ให้โอกาสแสดงความสามารถ ไม่มีการให้หน่วยกิต ต้องจัดหาเงินเพื่อการดำเนินการเอง และอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันศึกษา"

นพพงษ์ บุญจิตราคุสัย²⁴ ได้ให้คำนิยามของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยใช้คำว่า "คุณลักษณะของกิจกรรม" มีดังนี้คือ

1. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ มีเสรีภาพในการเลือกกิจกรรมที่จะรวม
2. ได้รับความเห็นชอบตามอำนาจหน้าที่ของโรงเรียน (ข้อนี้กำลังเป็นปัญหาในโรงเรียนไทย สาเหตุผู้บริหารและนักเรียนไม่เข้าใจในเรื่องนี้)

²²George Willard Frasier, An Introduction to the Study of Education (New York : Harper and Brothers, Publishers, 1950), p. 170.

²³Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1945), p. 7.

²⁴นพพงษ์ บุญจิตราคุสัย, กิจกรรมนักเรียน (Student Activity Program), เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา Student Activity Program, แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2517, หน้า 3-4. (อัครสำเนา)

3. มีผู้อุปถัมภ์ (Sponsorship) จะมีสมาชิกในหน่วยหรือโรงเรียน หรือองค์การภายนอกที่โรงเรียนเห็นชอบด้วย
4. ไม่มีหน่วยกิตหรือคะแนนทางวิชาการ
5. ให้ความเสมอภาค และยุติธรรมต่อนักเรียนอย่างเหมาะสมตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และกำลังทางคานเศรษฐกิจของนักเรียน

ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้มีความสำคัญ และจำเป็นต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นมุ่งจะพัฒนานักเรียน ในด้านเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ ส่วนการพัฒนาในด้านอื่น ๆ จะได้รับการพิจารณารองลงมา ความมุ่งหมายในการผลิตกำลังคน เพื่อพัฒนาประเทศนั้น ต้องการกำลังคนซึ่งมีประสิทธิภาพในการประกอบกิจการงาน และความสามารถซึ่งจะปรับตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นนักการศึกษาควรพิจารณาถึงสิ่งอื่น ๆ ที่จะมีส่วนในการพัฒนานักเรียน นอกจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นสิ่งซึ่งจะช่วยพัฒนานักเรียนได้รอบด้าน ดังนั้นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องจัดให้กับนักเรียนด้วยเหตุผล 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางจิตวิทยาของนักเรียน ซึ่งต้องการยอมรับของบุคคลในวัยเดียวกัน การเป็นสมาชิกของกลุ่ม ความสำเร็จ การยกย่องชมเชย การฝึกทักษะ ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งอบอุ่นเป็นมิตร และเข้าใจกัน เพื่อทดแทนสิ่งที่ตนเองขาด เช่น ความสามารถในการเรียน ความสามารถในการเล่นกีฬา เป็นต้น

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถดึงเอาความสนใจ ความสามารถพิเศษและความกระตือรือร้น ของนักเรียนให้แสดงออกมาได้ เช่น กิจกรรมทางด้านการจัดทำหนังสือ คนตรี วาดเขียน และกิจกรรมซึ่งมีการแข่งขันกัน เขาจะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ปรากฏให้เห็นก็ต่อเมื่อมีอิสระในการเลือกทำ ทำโดยสมัครใจ และตระหนักในความรับผิดชอบต่องิจกรรมนั้น ๆ

3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะช่วยให้เด็กเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง เพราะเมื่อนักเรียนมีกิจกรรมซึ่งตนสนใจรวมทำกับเพื่อน เขาจะไม่ตั้งตนเป็นผู้ต่อต้านสังคม หรือประพฤตินอกคอสังคม นอกจากนี้ยังอาจจะเกิดความสนใจใหม่ ๆ ขึ้น เพราะได้พบกับบุคคลซึ่งมีความสนใจเหมือน ๆ กัน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรบางประเภท อาจจะช่วยให้เด็กได้พบสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในภายภาคหน้า

4. เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียน และนักเรียนกับครูอาจารย์ เพราะการได้ทำงานร่วมกันทำให้บุคคลได้มีโอกาสรู้จักกันมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซักถามความเข้าใจ และขอเท็จจริงซึ่งแต่ละฝ่ายต้องการรู้ แต่สำหรับตัวครูอาจารย์นั้นจะระมัดระวังเรื่องการวางตนให้ถูกต้องกับจรรยาบรรณของอาชีพและวัฒนธรรมอันดีงาม

5. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของเด็กได้ดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน ครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษาจะปล่อยให้เด็กมีโอกาสจัดทำกันเอง มีโอกาสเลือกและประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง นอกจากเด็กจะต้องการความช่วยเหลือบางประการ เพราะถ้าครูเข้าไปเกี่ยวข้องมากเกินไป สภาพของการจัดกิจกรรมก็จะไม่แตกต่างไปจากการเรียนในชั้นเรียน

นักการศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่ามีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นอย่างมาก

แมคคาวน²⁵ (Mckown) ได้กล่าวถึงความคิดเห็นของนักการศึกษา 2 คนซึ่งได้แก่ สเป็นเซอร์ (Spencer) ผู้ซึ่งมีความคิดว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นมีความสำคัญเท่ากับการจัดการเรียนการสอน" และคอฟฟแมน (Coffman) แห่งมหาวิทยาลัยมินนิโซตา มีความเห็นว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษา"

²⁵Harry C. Mckown, Activities in Elementary School

แมคคาวน²⁶ (Mckown) มีความเห็นว่า "หลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ แม่วาวิธีการ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการจัดทำนั้นแตกต่างกัน แต่นักเรียนและครูอาจารย์เป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน และจุดมุ่งหมายพื้นฐานของการจัดการศึกษาก็อันเดียวกัน"

บลันท์ และคลอสเมียร์²⁷ (Blount and Klausmeier) มีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำ การรู้จักเคารพนับถือผู้อื่น การมีสุขภาพที่ดี มีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีอารมณ์ที่มั่นคง มีความสามารถที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และมีค่านิยมในเรื่องจริยธรรม... เขากล่าวว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีอารมณ์มั่นคง รู้จักค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เขาสร้างสัมพันธภาพกับคนในวัยเดียวกัน หรือกับผู้ใหญ่ได้ และยังช่วยให้เขามีโอกาสรวมทำงานกับคนอื่นกว้างขวางขึ้น ทั้งเพื่อนนักเรียน ครูอาจารย์ และผู้ปกครอง"²⁸

วิลคอกซ์²⁹ (Wilcox) กล่าวว่า "การเข้าร่วมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเอาจริงเอาจัง ไม่ว่าจะเป็นการค้าเนินงาน หรือการเข้าร่วมแข่งขันกีฬา จะช่วยสร้างอุปนิสัยของแต่ละบุคคลได้"

นักจิตวิทยาบางคนให้ความเห็นว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้เด็กนักเรียนใช้เวลาว่างอย่างมีคุณประโยชน์ มีเพื่อนมากขึ้น ช่วยพัฒนาความสามารถพิเศษ ช่วย

²⁶ Ibid., p. 18.

²⁷ Blount, and Klausmeier, op.cit., p. 534.

²⁸ Blount, and Klausmeier, Ibid., pp. 546-548.

²⁹ Kenneth Wilcox, "Testimony," School Activities, XXXVII (April, 1966), p. 2.

ให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี และช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ"³⁰

อันรูฮ์³¹ (Unruh) เป็นนักการศึกษาอีกผู้หนึ่งซึ่งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เขากล่าวว่า "ไม่ควรพิจารณากิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมพิเศษนอกเหนือไปจากการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะสามารถให้ประสบการณ์ที่ดีที่สุดตามความต้องการของหลักสูตร ซึ่งเน้นการปรับตัวของนักเรียนชาย หญิงให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรยังสามารถให้บทเรียนอันมีคุณค่ายิ่งแก่ชีวิตด้วย"

แชนนอน³² (Shannon) เห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจะมีคุณประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและนักเรียน เขากล่าวว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงเมื่อมีการจัดทำหลักสูตร ... เมื่อเป็นที่ยอมรับว่าการจัดการศึกษานั้นสามารถจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนได้ กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะมีบทบาทในเรื่องนี้ยิ่งกว่า การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ไปตามแนวทางที่พึงปรารถนาของผู้พบเห็นยิ่งขึ้น"

³⁰ วัชรีย์ ทรัพย์ยม, "What Can I Get Out of Student Activities That Will Help Me Personally," เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา Foundations of Guidance and Student Personnel Work, แผนกวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2516, หน้า 1. (อัครสำเนา)

³¹ Adolph Unruh, "Some Criteria for Evaluating a Program of Activities," School Activities, XI(September, 1949), p. 3.

³² John R. Shannon, "School Activities and Personality Development," School Activities, X(May, 1949), p. 275.

คุณค่าของกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกจากจะเป็นที่ยอมรับของนักการศึกษาต่างประเทศแล้ว นักการศึกษาไทยก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน เพราะนักการศึกษาไทยมีความเข้าใจจิตวิทยาเรื่องการพัฒนาวัยรุ่นเป็นอย่างดีว่าเด็กวัยรุ่นเป็นวัยซึ่งชอบการรวมกลุ่ม หรือตั้งกลุ่มขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายต่าง ๆ กัน ซึ่งอาจจะดีหรือไม่ดีก็ได้ ฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างเดียวย่อมไม่พอ แต่ควรจะหาวิธีการที่จะสอนให้วัยรุ่นรู้จักการอยู่รวมกันทำงานร่วมกัน วิธีการนั้นคือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นายบุญดิน อัทธการ³³ กล่าวว่า "...การอบรมและการศึกษาจะได้ผลสมบูรณ์ก็อยู่ที่ว่า เราจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือนอกหลักสูตรได้ดีเพียงไร"

พิชรา จันทร์ประเสริฐ³⁴ มีความเห็นเช่นเดียวกันและกล่าวว่า "การให้การศึกษากับเด็ก เพื่อต้องการให้เด็กพัฒนาตนเองทุกด้าน ทางโรงเรียนควรคำนึงถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียนด้วย เพราะเนื้อหาวิชาทุกแขนงต่างมีความสำคัญยิ่งแต่จะให้ผลสมเจตนารมณ์ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ก็ต้องอาศัยกิจกรรมนอกหลักสูตรมาประกอบด้วย"

ประเภทของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดนั้นมีหลายประเภท การแบ่งประเภทของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกันออกไปตามระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งนิยมจัดทำกันมีประมาณ 6-8 ประเภท แต่ละประเภทจะประกอบด้วยชุมนุมต่าง ๆ

³³ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, คำปราศรัยและคำบรรยายของนายบุญดิน อัทธการ พ.ศ. 2502-2514 (พระสมคร : ศุภสภา, 2515), หน้า 224.

³⁴ พิชรา จันทร์ประเสริฐ, "วิธีแนะนำเด็กให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์," วารสารแนะแนว, 11 : 47-67 (ตุลาคม-ธันวาคม, 2512), หน้า 61-63.

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะมีข้อแตกต่างคือ เพิ่มประเภทกิจกรรมซึ่งจัดเฉพาะเพศขึ้นคือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกลุ่ม กลุ่มนักศึกษาชายเรียกว่า Fraternities กิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกลุ่มนักศึกษาหญิงเรียกว่า Sororities และกิจกรรมลับเฉพาะกลุ่ม (Secret Societies) เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งนักการศึกษาส่วนมากไม่เห็นด้วย ส่วน 2 ประเภทที่กล่าวต่อนักการศึกษา บางกลุ่มมีความเห็นคล้อยตามกัน แต่บางกลุ่มมีแนวคิดซึ่งขัดแย้งกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประเภทดังกล่าว

เป็นที่น่าสังเกตว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ของเรานั้นนิยมจัดออกมาในรูปของชุมนุมหรือชมรม ไม่มีการแบ่งประเภทดังที่กล่าวมาแล้ว

แมกควานมีความเห็นว่า การแบ่งประเภทของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจัดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือจัดเป็นกลุ่ม แต่กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะนำมากล่าวในที่นี้คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

ก. ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจัดในระดับประถมศึกษา

1. กิจกรรมประเภทการประชุม (Assembly)
2. กิจกรรมประเภทซึ่งจัดตอนกลางคืน (Club Night)
3. กิจกรรมประเภทการสมาคมและการพักผ่อน (Social and Recreational)
4. กิจกรรมประเภทเสริมสร้างความสัมพันธ์ (Joint Programs)
5. กิจกรรมประเภทการแลกเปลี่ยนสิ่งของ ความรู้ หรือความสนใจ (Club Exchanges)
6. กิจกรรมประเภทเสริมสร้างการเรียนการสอน (Clubs as Assistants to the Teachers)
7. กิจกรรมประเภทการช่วยพัฒนาสภาพศึกษา (Replacing and Repairing School Property)
8. กิจกรรมประเภทการผลิตและจำหน่ายสิ่งของ (Making and Selling Articles)

ข. ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจัดในระดับมัธยมศึกษา³⁵

1. กรีฑา (Athletics)
2. ละคอน (Dramatics)
3. ดนตรี (Music)
4. การจัดทำหนังสือพิมพ์ (Journalism)
5. ความสนใจพิเศษ (Interest Clubs)
6. การบริหารกิจการนักเรียน (Student Government)
7. กิจกรรมประเภทอื่น ๆ (Miscellaneous) นอกจากที่กล่าวมา

“ ” “ ”
แล้วข้างตน

บลันท์ และคลอสมิเยอร์³⁶ (Blount and Klausmeier) ได้จำแนกประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาออกเป็น 6 ประเภท

1. กิจกรรมประเภทด้านวิชาการ งานอดิเรก การให้บริการและระบบที่ให้สมาชิกชายตนเอง (Subject-affiliated, hobby, service and honor clubs)
2. กิจกรรมประเภทที่จัดขึ้นเฉพาะนักศึกษาชายหรือหญิงและกิจกรรมลับเฉพาะกลุ่ม (Fraternities, Sororities and Secret Societies) กิจกรรมลับเฉพาะกลุ่มนั้น

³⁵ วอร์รี ทรัมป์, "What Activities are Offered in My School, and How I can Get into Them," เอกสารประกอบอาหารบรรยายวิชา Foundations of Guidance and Student Personnel Work, แผนกวิชาจิตวิทยา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2516, หน้า 7. (เอกสารอัดสำเนา)

³⁶ Blount, and Klausmeier, op.cit., pp. 535-542.

เกือบทุกรัฐในสหรัฐอเมริกาไม่อนุญาตให้จัดกิจกรรมประเภทนี้ขึ้นโดยให้เหตุผลว่า เป็นกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการละเมิดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

3. กิจกรรมประเภทการปกครองและการบริหาร (School Government and Assemblies)

4. กิจกรรมประเภทกรีฑา ดนตรี ละคอน ศิลป หนังสือพิมพ์ (Athletics, Music, Dramatics, Art and School Publications)

5. กิจกรรมประเภทการเข้าสมาคม (Social Activities)

6. กิจกรรมประเภทจัดแคมป์ (School Camping)

ค. ประเภทจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

* การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา อาร์บัคเกิล³⁷ (Arbuckle) แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. กรีฑา (Athletics)

2. กิจกรรมเฉพาะนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง (Fraternities and sororities) กิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทนี้แมคคาวน³⁸ (Mckown) ได้สรุปแนวคิดของนักการศึกษาซึ่งมีแนวคิดขัดแย้งกับการจัดกิจกรรมประเภทนี้ว่า "เป็นกิจกรรมซึ่งไม่ให้คุณค่าพอกับเวลาที่เสียไป นอกจากนี้ยังทำให้มาตรฐานทางค่านิยมจรรยาบรรณลดต่ำลง และสร้างปัญหาในการละเมิดข้อบังคับ" นักการศึกษากลุ่มที่เห็นพ้องด้วยกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทนี้ว่า "กิจกรรมประเภทดังกล่าวจะช่วยยกระดับมิตรภาพ รักษาความซื่อสัตย์ และช่วย

³⁷ Dugald S. Arbuckle, Student Personnel Services in Higher Education (New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1968), pp. 250-258.

³⁸ Harry C. Mckown, Extracurricular Activities (New York : The Macmillan Company, 1952), pp. 243-271.

ให้เขาร่วมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากยิ่งขึ้น"

3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทชุมนุมต่าง ๆ (Clubs) กิจกรรมประเภทนี้จัดให้มีขึ้นเพราะความสนใจของนักศึกษา และเป็นประเภทกิจกรรมที่นิยมจัดตามสถาบันอุดมศึกษา เช่น

- 3.1 ชุมนุมทางศาสนา (Religious Clubs)
- 3.2 ชุมนุมทางคานวิชาการ (Departmental Clubs)
- 3.3 ชุมนุมละคร (Dramatic Clubs)
- 3.4 ชุมนุมหนังสือพิมพ์ (Publications)
- 3.5 ชุมนุมปาฐกถาและโต้วาที (Debating Societies)
- 3.6 ชุมนุมทางการเมือง (Political Clubs)

บลันท์ได้อธิบายถึงเหตุว่า ชุมนุมทางศาสนาและการเมืองนั้นมักจะตกอยู่ใต้อิทธิพลของสถาบันองค์การศาสนาและสถาบันการเมืองของสังคมภายนอกสถาบันอุดมศึกษา

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์³⁹ ได้จัดแยกประเภทการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นตามสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในประเทศไทยดังนี้ คือ

- 1. การปกครองหรือการบริหาร เช่น สภานักเรียน กรรมการนักเรียนของโรงเรียน หัวหน้าชั้น ฯลฯ
- 2. การบำเพ็ญประโยชน์ เช่น กลุ่มอาสาสมัครทำงานในท้องสมุค กลุ่มรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาด ฯลฯ
- 3. ศาสนา และสังคมสงเคราะห์ เช่น อนุภาชาด ชุมนุมยูวพุทธ ชุมนุมบำเพ็ญประโยชน์ ฯลฯ
- 4. การฝึกหัดเข้าสังคม เช่น การจัดรับรองแขก ชุมนุมวัฒนธรรมนานาชาติ ชุมนุมวัฒนธรรมไทย ฯลฯ

³⁹นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, เรื่องเดิม, หน้า 7-8.

5. การกีฬา เช่น ชุมนุมฟุตบอล ชุมนุมตะกร้อ ชุมนุมแบดมินตัน ฯลฯ
6. คานวิชาการ เช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ ฯลฯ
7. การพิมพ์ เช่น ชุมนุมที่จัดทำหนังสือประจำโรงเรียน วารสารของชุมนุมวิชาการ ฯ
8. การประชุม เช่น นักเรียนจัดบรรยายหรืออภิปรายกันเอง เชิญบุคคลภายนอกมาบรรยายหรือปาฐกถา
9. การวิ่งเริง หรือสันทนากการ เช่น ชุมนุมละคอน ชุมนุมดนตรี ชุมนุมศิลป์ ฟ้อนรำไทย ฯ
10. กิจกรรมเบ็ดเตล็ดจัดขึ้นตามความสนใจของนักเรียน เช่น ชุมนุมสะสมแสตมป์ ชุมนุมถ่ายรูป ชุมนุมสะสมแมลง ฯ

การบริหารการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารและผู้มีส่วนรับรู้ในการจัดกิจกรรมควรรัฐ "หลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร" ซึ่งเป็นแนวทางให้แก่ครูและอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดจนบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีส่วนร่วมได้ยึดเป็นแนวทางในการเข้าร่วมมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับนักเรียนกล่าวคือ

1. โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควร เปิดโอกาสให้นักเรียนดำเนินงานอย่างประชาธิปไตย
2. ให้นักเรียนมีอิสระในการสมัคร เข้าร่วมกิจกรรม
3. สมาชิกของกิจกรรมเสริมหลักสูตรควร เป็นนักเรียนในสถาบันการศึกษา นั้น ๆ
4. ในการปฏิบัติงานครูจะต้องตระหนักว่า การจัดกิจกรรมนั้นจะมุ่งช่วยการพัฒนาตัวนักเรียนเป็นสำคัญ
5. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควร จะมีความสำคัญ เทากับการจัดการ เรียน การสอน

6. ควรจัดให้มีการแนะแนวในการจัดกิจกรรมอย่างดียิ่ง
7. โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา และสภาพของสังคม
8. การจัดงบประมาณสำหรับการจัดทำควรพิจารณาให้เหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท
9. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะสอดคล้องกับบทเรียนในชั้นเรียน
10. อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดทำกิจกรรมต้องมีการตระเตรียมให้พร้อมเพียง
11. สถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำกิจกรรม
12. ควรมีการจัดการแนะแนวและควบคุมในการใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมอย่างละเอียดรอบคอบ

13. ควรยอมรับให้สังคมภายนอกเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือการจัดกิจกรรม
14. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อสำรวจคุณผลจากการที่ต้องใช้จ่ายไป

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
จุดมุ่งหมายคือ แนวทางที่จะช่วยใหญ่ดำเนินงานยึดเป็นหลักในการทำงานและเป็นการกำหนดขอบเขตการจัดดำเนินงาน อีกนัยหนึ่งจุดมุ่งหมายคือ เป้าหมายของการจัดดำเนินงาน ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายจะช่วยใหญ่ดำเนินงานจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครอบคลุม ขอบเขตความรับผิดชอบ

หลักในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1.1 ชนิดของจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ จุดมุ่งหมายทั่วไป หรือจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาซึ่งสะท้อนให้เห็นนโยบายการจัดการศึกษาที่จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน จุดมุ่งหมายทั่วไปนี้เป็นการวางขอบเขต การจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ในสถานศึกษา และเป็นแนวทางให้ชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ยึดเป็นหลักในการปฏิบัติงานด้วย

จุดมุ่งหมายอีกอย่างหนึ่งคือ จุดมุ่งหมายของแต่ละชุมนุมหรือชมรม จุดมุ่งหมายนี้จะช่วยใหญ่คณะกรรมการดำเนินงานเข้าใจขอบเขตการดำเนินงานและตระหนักถึงประโยชน์

ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจะมีผลต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

1.2 บุคคลผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายทั้ง 2 ชนิดนั้นควรจัดทำดังนี้

1.2.1 ในการกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการคือ ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาของแต่ละชุมนุมหรือชมรม ผู้แทนนักเรียนหรือนักศึกษา ทั้งนี้ควรไต่ถามการพิจารณาของครูอาจารย์ของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย

1.2.2 ในการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะชุมนุมหรือชมรมควรให้นักเรียนหรือนักศึกษาเป็นหลักในการจัดทำ โดยมีครูอาจารย์ที่ปรึกษาการจัดกิจกรรมคอยให้คำแนะนำให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายเหล่านี้ก็ควรเสนอให้วิทยาลัยไต่ถามเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและถูกต้องอีกครั้งก่อนจะนำออกไปใช้เป็นทางการ

ในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น นักการศึกษาได้กำหนดไว้ต่าง ๆ แต่อาจจะสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายทั้งหลายเหล่านั้นต่างก็มุ่งพัฒนาตัวผู้เรียนโดยรวมกัน

แกด เลคเซอร์⁴⁰ (Gallagher) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้คือ

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนปรับตนเองให้เข้ากับสภาพชีวิตการเป็นนักเรียน
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยสร้างความสมดุลระหว่างการใช้เวลาเรียนและการใช้เวลาว่าง
3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยสร้างเสริมความสนใจและทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

⁴⁰ Anna Helen Gallagher, Educational Administration in Nursing (New York : The Macmillan Company, 1965), p. 40.

4. กิจกรรมเสริมหลักสูตร อาจจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจอาชีพต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเมื่อมีเวลาว่าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะมีคุณประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่งเมื่อเขาจบการศึกษาไปแล้ว

5. นักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

แมคคาวน⁴¹ (Mckown) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีดังนี้

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. เพื่อฝึกนักเรียนให้รู้จักการอยู่รวมกันในสังคมประชาธิปไตย
3. เพื่อเป็นการสำรวจและพัฒนาความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล
4. เพื่อเป็นการเร้าและสร้างเสริมความสนใจแก่นักเรียน
5. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนรักสถานศึกษาและมีชีวิตดี

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์⁴² ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า "วัตถุประสงค์แต่ละอย่างจะบรรลุได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดและวิธีการจัดกิจกรรมนั้น ๆ" นอกจากนี้ยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองดีของชาติ
2. เพื่อให้เด็กรู้จักนำตนเองและบังคับตนเอง
3. เพื่อให้มีความร่วมมืออันดีต่อกัน
4. เพื่อให้เด็กเรียนค้นพบความสามารถพิเศษ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ได้ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถนั้น ๆ ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วย

⁴¹ Mckown, op.cit., pp. 8-13.

⁴² นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, เรื่องเดิม, หน้า 4.

5. เพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพกฎข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคมที่ตนอยู่ และวางตนได้ดีในสังคม
6. เพื่อให้นักเรียนมีความสามัคคีในหมู่คณะ รักโรงเรียน ห่วงใยเกียรติของโรงเรียนและมีชีวิตดี
7. เป็นการส่งเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะในการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเกิดความสนุกสนานที่จะได้ทำงานที่ตนเองสนใจ
8. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนเอง
9. ส่งเสริมการพัฒนาคนบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบ และรู้จักเคารพบุคคลอื่น
10. เพื่อช่วยให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยให้มีบรรดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา
อย่างแท้จริง
11. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรให้ดีขึ้น
12. ช่วยให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักการศึกษาหลาย ๆ คนดังที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อส่งเสริมโครงการสอนในชั้นเรียน
2. เพื่อพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษ
3. เพื่อเป็นการจัดบริการในสถานศึกษา
4. เพื่อพัฒนาทางด้านจิตใจ น้ำใจ และศีลธรรม
5. เพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกัน และการเข้าสังคม และพักผ่อนหย่อนใจ
6. เพื่อพัฒนาทางสุขภาพ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความสามัคคี การรู้จักเสียสละ และการให้อภัย

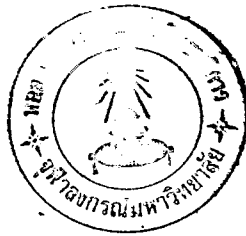
2. บุคลากรในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในการดำเนินงานการจัดกิจกรรม บุคคลซึ่งมีส่วนรับรู้และช่วยในการดำเนินงานคือ ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปกครอง คณะครูอาจารย์ และนักเรียน

2.1 ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่สุด เพราะผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญของโรงเรียน เป็นนักวางแผน ผู้ดำเนินงาน ผู้ประสานงาน และเป็นศึกษานิเทศก์ให้แก่งานของตนเอง นักการศึกษาบางคนกล่าวว่า "ครูใหญ่ควรรู้จักการทุกอย่างของโรงเรียน" (The Principal is the School) ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารควรพิจารณาความจำเป็น คุณประโยชน์ที่จะได้รับ ตลอดจนการเตรียมบุคคลซึ่งจะต้องมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องของใหม่ ความเข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน และคุณประโยชน์ซึ่งนักเรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารควรยึดหลักต่อไปนี้เป็นแนวในการบริหารการจัดกิจกรรม

1. ปรับปรุงแนวความคิดในการจัดการศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอและควรนำมาปฏิบัติได้
2. มีความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างถูกต้อง
3. ยอมรับว่าอาจารย์ที่ปรึกษาของการจัดกิจกรรมอาจจะมีความสามารถยิ่งกว่าตนเอง
4. มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง โดยให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม เช่น เป็นที่ปรึกษาในการจัดวิทยากร หรือแหล่งวิชาการของชุมชน จัดหาเงิน จัดสรรอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จัดเวลา สถานที่อันสมควรให้ ตลอดจนการคัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษา
5. มีความพร้อมในการรวมเผชิญปัญหาอันอาจจะเกิดขึ้นและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิจรรณญาณ
6. มีเอกสารหรือรายงานการติดตามผลของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาใช้ได้อย่างทันท่วงที

2.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิธีการ คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามหลักการแล้วจะต้องได้รับความเห็นชอบจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ และนักเรียน แต่ทางปฏิบัติแล้วส่วนมากผู้บริหาร เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกเอง และขอความเห็นจากคณะกรรมการบริหาร เป็นต้น

การพิจารณาเลือกอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้บริหารจะต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณา

เช่น

ได้อย่างดียิ่ง

1. อาจารย์ผู้นั้นจะมีความสามารถ จะช่วยแนะแนวการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้อย่างดียิ่ง
2. ความรับผิดชอบในการร่วมมือจัดทำกิจกรรมจะช่วยทำให้อาจารย์ผู้นั้นมีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ในงานค่านั้นเพิ่มพูนยิ่งขึ้น
3. อาจารย์ผู้นั้นมีความสนใจในเรื่องนั้นเป็นส่วนตัว ซึ่งจะสามารถสร้างเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. อาจารย์ผู้นั้นมีความเข้าใจว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะสามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน และพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้สมบูรณ์ทุกด้าน

อาจารย์ที่ปรึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้แนวทางการจัดกิจกรรมโดยรวรถูกประสงค์ ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาคควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนได้
2. รู้วิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ถูกต้อง
3. ยินดีเสียสละเวลาร่วมทำงานกับนักเรียน
4. มีหลักการสร้างความสามัคคีระหว่างนักเรียนในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน
5. สามารถใช้กิจกรรมเบนความสนใจและชักจูงให้นักเรียนมีพฤติกรรม การรวมกลุ่มไปในแนวทางที่ดี

กาดแลคเฮอร์⁴³ (Gallagher) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาว่า "เป็นผู้ให้คำแนะนำเรื่องวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และโครงการ ช่วยให้นักเรียนจัดกิจกรรม

⁴³ Anna Helen Gallagher, op.cit., p. 40.

และประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของนักเรียนและโรงเรียน ช่วยแนะนำให้รู้จักจัดการประชาสัมพันธ์ และช่วยแนะวิธีปรับปรุงการประชุมและวิธีการจัดหาเงิน"

2.3 ครู-อาจารย์ โคแกบรรรคาอาจารย์ ซึ่งไม่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องจัดการประชุมนี้เพื่อให้อาจารย์เหล่านี้ได้เข้าใจในวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และบทบาทของอาจารย์เหล่านี้ ซึ่งจะมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดกิจกรรมเช่นกัน ถ้าบุคคลเหล่านี้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และคุณประโยชน์แล้วจะมีส่วนช่วยนักเรียนในการจัดกิจกรรมโดยทางอ้อมกล่าวคือ สามารถให้แนวคิดที่ถูกต้องแก่ผู้บริหารในการเลือกประเภทของกิจกรรมที่ควรเข้าร่วม

บลันท์ และคลอสไมเยอร์⁴⁴ (Blount and Klausmeier) กล่าวว่า ครูควรช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตร เหมือนกับการที่ครูจะต้องเตรียมบทเรียน เช่น ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนประเภทอายุเขารวมกิจกรรมควรวางบุคคล 1 คน ในเวลาเดียวกันก็จะต้องช่วยยับยั้งนักเรียนซึ่งเรียนไม่เก่งไม่ให้เขารวมกับการจัดกิจกรรมมากเกินไป เมื่อมีเวลาไว้สำหรับเนื้อหาวิชาซึ่งต้องเรียนบาง

การให้คำแนะนำของครู-อาจารย์ควรเป็นไปในแนวทางให้นักเรียนได้รู้จักมีอิสระในการตัดสินใจ เพื่อให้เขามีโอกาสทดลองความคิดริเริ่ม แมวบางครั้งอาจจะมีการผิดพลาดซึ่งต้องช่วยแก้ไขในเวลาต่อมาก็ตาม

2.4 ผู้ปกครอง ผู้ปกครองนับว่าเป็นบุคคลสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร บทบาทในทางอ้อมคือ ผู้ปกครองนับว่าเป็นบุคคลสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักเรียนในปกครองให้เขารวมทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ส่วนบทบาทในทางตรงผู้ปกครองซึ่งมีความสามารถอาจจะเข้ามาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ หรือเป็นที่ปรึกษาพิเศษในการจัดดำเนินงาน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในเรื่องอุปกรณ์หรือแนะนำวิธีการที่ดี

⁴⁴Blount, and Klausmeier, op.cit., p. 545.

ฉะนั้นผู้บริหาร ควรตระหนักในเรื่องนี้และหาโอกาสเหมาะเพื่อชี้แจงโครงการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนโครงการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้ทราบโอกาสซึ่งอาจจะทำได้ คือ การประชุมเพื่อชี้แจงนโยบายของสถานศึกษา การปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ ฯลฯ เพื่อสร้างความเข้าใจอันถูกต้องและป้องกันความขัดแย้งอันอาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในวัตถุประสงค์การจัดทำด้วย

2.5 นักเรียนและนักศึกษา นักเรียนและนักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการหรือเข้าร่วมกิจกรรม ฉะนั้นนักเรียนและนักศึกษาจะต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะความรับผิดชอบในฐานะผู้ดำเนินงานหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม และบทบาทในฐานะเป็นผู้นำศึกษาหาความรู้ จึงควรรู้จักแบ่งเวลาสำหรับทางานวิชาการและเวลาสำหรับการจัดกิจกรรม

ในภาวะปัจจุบันนักเรียนและนักศึกษายุ่งมีบทบาทในการจัดทำกิจกรรม เสริมหลักสูตรจะใช้เวลาบางส่วนเพื่อการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งโดยการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้วอาจารย์ที่ปรึกษาควรคอยให้คำแนะนำในการแบ่งเวลาให้ถูกต้อง กล่าวคือ ไม่ควรใช้เวลาในการเรียนมาทำกิจกรรม ฉะนั้นการพิจารณาความสัมพันธ์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องพิจารณามาถึงสัมฤทธิ์ผลในการเรียน การศึกษาของผู้จัดทำด้วย และถ้าผู้ดำเนินงานจัดทำกิจกรรมประสบความสำเร็จแล้วในการเรียน การศึกษาก็ควรถือว่า การจัดทำกิจกรรมนั้นไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุปผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมรับรู้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในทุก ๆ ด้าน เพราะ

1. เพื่อระมัดระวังความสอดคล้องระหว่างการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
2. การปลูกฝังแนวคิดและวิธีปฏิบัติซึ่งถูกต้องให้แก่นักเรียนเป็นการเตรียมกำลังคนตามความต้องการของสังคม เพื่อไปเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศตามจุดหมายของการศึกษา

3. การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การบริหารงานทุกประเภทของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ควบคุมนโยบายต่าง ๆ และแบ่งความรับผิดชอบไปตามสายงานที่กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องรับนโยบายนั้นมาปฏิบัติ ฉะนั้นผู้บริหารจึงควรวางแผนงานในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การเตรียมบุคลากร ซึ่งได้แก่ การให้การศึกษาคความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย และชวนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นการเพิ่มพูนความรู้ตนเองและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการดำเนินงาน

วิธีการที่ควรนำมาปฏิบัติคือ

- ก. ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและถ่ายทอดให้บุคลากรในหน่วยงาน
- ข. เชิญวิทยากร หรือศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาบรรยาย
- ค. ส่งอาจารย์ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปเยี่ยมสถานศึกษาซึ่งจัดกิจกรรมเพื่อหาข้อมูลและนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเอง
- ง. ติดต่อขออนุมัติสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเปิดสอนวิชาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ครู-อาจารย์ซึ่งวิทยาลัยคัดเลือกขอเข้าฟังคำบรรยาย เพื่อนำข้อมูลที่จำเป็นประโยชน์มาใช้ในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
- จ. เชิญครู-อาจารย์จากสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาร่วมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวบรวมข้อมูล และวางแผนแก้ปัญหา

3.2 ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะช่วยแนะนำให้นักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาได้รู้จักการเลือกวิทยากร และแหล่งวิชาการ เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม

3.3 ให้ความร่วมมือในการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคลากรในหน่วยงานซึ่งจำเป็นจะต้องใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.4 ให้ความช่วยเหลือในการจัดสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภททั้งในและนอกสถานศึกษา

3.5 การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรม กิจกรรมบางประเภทอาจจะต้องมีระยะเวลาจัดที่มีกำหนดแน่นอน เช่น อาทิตย์ละครั้ง หรือเดือนละครั้ง กิจกรรมบางประเภทอาจจัดเพียงภาคเรียนละครั้ง หรือปีการศึกษาละครั้ง ทั้งนี้ก็ต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนั้นด้วย แต่อย่างไรก็ตามกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมควรจัดในระหว่างเวลาเปิดเรียน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้สะดวกในการดำเนินงานหรือเข้าร่วมกิจกรรม ยกเว้นการจัดกิจกรรมบางประเภทที่จัดในระหว่างวันหยุด เนื่องจากจำเป็นต้องกำหนดในเวลานั้น เพราะเป็นเทศกาลหรือมีความหมายพิเศษ เช่น วันครบรอบ 50 ปีของสถานศึกษา เป็นต้น

ฉะนั้นการกำหนดเวลาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องอยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยอาศัยหลักพิจารณาดังกล่าวดังข้างต้น

3.6 การให้ความร่วมมือในการจัดหาเงิน เพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น สถานศึกษาไม่ได้รับงบประมาณที่จัดสรรโดยตรงเพื่องานด้านนี้ ฉะนั้นผู้บริหารจะต้องช่วยหาคำแนะนำในการจัดหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น

1. เก็บค่าสมัคร เขาเป็นสมาชิก
2. เก็บรายได้จากการจัดการแสดง
3. เก็บรายได้จากการขายของ
4. เก็บรายได้จากการขายบัตร เช่น บัตรทัศนาวจร ฯลฯ
5. เงินที่เรียกรวจากครู-อาจารย์ และนักเรียน
6. เงินพิเศษซึ่งมีผู้มอบให้ เช่น ศิษย์เก่ามอบให้

4. การควบคุมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในการควบคุมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาจะคัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักเรียนนักศึกษาในการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ซึ่งได้กำหนดไว้ และป้องกันปัญหาและความผิดพลาดซึ่งอาจจะเกิดขึ้น เพราะผู้ดำเนินงานอาจจะมีประสบการณ์และความรับผิดชอบไม่เพียงพอ

4.1 อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมควรเป็นบุคคล ซึ่งมีแนวคิดที่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม แต่อย่างไรก็ตามก็ต้องคำนึงถึงประเพณีและวัฒนธรรมประจำชาติเป็นสำคัญ นอกจากนี้ควรจะเป็นบุคคลซึ่งมีความสนใจและยินดีในการที่จะช่วยให้คำแนะนำในการจัดทำกิจกรรมซึ่งต้องใช้ทั้งเวลาและความมานะพยายาม

อนึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาควรระวังไว้เสมอว่า หน้าที่ของตนคือ การให้คำแนะนำในเรื่องที่นักเรียนต้องการปรึกษา และไม่ควรเข้าไปควบคุมการจัดการดำเนินงานเหมือนกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์ที่ปรึกษาก็จะต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนอย่างเบ็ดเสร็จเอง เพื่อสะดวกในการศึกษาแนวคิด และติดตามการดำเนินงานใดที่ตนหวังที่ เพื่อเตรียมป้องกันปัญหาต่าง ๆ อันอาจจะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมใดที่ตนต่อเหตุการณ์

4.2 การควบคุมรายรับ-รายจ่ายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

วิธีการเก็บและจัดสรรรายได้เพื่อใช้ในการดำเนินการนั้นจะต้องมีวิธีการดำเนินการควบคุมและตรวจตราอย่างละเอียดรอบคอบและเป็นปัจจุบันเสมอ และต้องถือหลักว่า "ทั้งนี้เพื่อฝึกหัดผู้จัดการดำเนินงานให้ทำงานค่าน้อย่างถูกต้องโดยมีอาจารย์ฝ่ายการเงินคอยตรวจตราและให้คำแนะนำการทำบัญชีรับ-จ่ายอย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อฝึกนักเรียนใหม่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ รู้จักการทำงานอย่างถูกต้อง และระมัดระวังการใช้จ่ายให้สมควร โดยเฉพาอย่างยิ่งจะเป็นการป้องกันการใช้จ่ายเงิน ซึ่งผิดจากวัตถุประสงค์และความไม่สุจริตซึ่งอาจจะเกิดขึ้น

4.3 การควบคุมเรื่อง กำหนดเวลา สถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก

กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น โดยปกติเมื่อคณะกรรมการดำเนินงานการจัดกิจกรรม เสนอโครงการก็จะมีกำหนดเวลารวมอยู่ด้วย การอนุมัติเวลาในการจัดกิจกรรม ตามธรรมดาก็เป็นเวลาก่อนหรือหลังการเรียนระหว่างการเปิดเรียน ถ้าเป็นเวลาที่พิเศษออกไปจากที่กล่าวมานี้ก็อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารจะเห็นสมควร

ในการบริหารงานของสถาบันศึกษาเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นั้นจะมีครู-อาจารย์เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบอยู่แล้ว ฉะนั้นการจัดการควบคุมในเรื่องนี้ ผู้บริหารก็จะออกคำสั่งมอบหมายให้ครู-อาจารย์เป็นผู้ให้ความสะดวกและตรวจตราควบคุมไปในตัว

5. การประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การประเมินผลในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผลจากการประเมินผลจะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมนั้นมีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสได้สำรวจดูความสนใจ ความต้องการของสมาชิก และขอพบพร่องต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะใช้เป็นแนวในการปรับปรุงในการจัดกิจกรรมในปีต่อไปให้ดียิ่งขึ้น การประเมินผลที่ดีนั้นควรจะทำหลาย ๆ วิธี เพื่อจะได้ข้อมูลใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด วิธีการประเมินผลควรที่จะประเมินจากบุคคลทุกกลุ่ม ซึ่งมีส่วนร่วมหรือร่วมในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ เช่น

1. ประชุมคณะกรรมการ เพื่อสรุปผลโครงการศึกษาความสำเร็จ และขอพบพร่องในการจัดดำเนินงาน

2. สุ่มสมาชิกสอบถามสขตาม เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรม

3. รับฟังข้อคิดเห็นจากครู-อาจารย์ ซึ่งมีความสนใจในการจัดกิจกรรม

4. รับฟังการวิเคราะห์ผลงานจากผู้บริหาร หลังจากที่สรุปเสนอผลโครงการแล้ว

การประเมินผลการจัดกิจกรรมควรวางแผนและแบบฟอร์มให้ใช้เหมือนกันทุกชุมนุมหรือชมรม การประเมินผลควรจัดทำดังนี้ คือ

1. ประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

2. สรุปประเมินผลการจัดกิจกรรมก่อนสิ้นปีการศึกษา เพื่อเสนอให้วิทยาลัยได้

ทราบผลการดำเนินงานพร้อมกับบัญชีรับ-จ่าย

การประเมินผลทุกครั้งจะต้องมีการทำรายงานสรุปผล การประเมินเก็บไว้เป็นหลักฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้คณะกรรมการรุ่นต่อไปได้ศึกษาวิธีการจัดการดำเนินงานทั้งด้านความสำเร็จและความล้มเหลว และเพื่อเป็นข้อมูลสรุปการประเมินผลก่อนสิ้นปีการศึกษา

เกณฑ์ซึ่งอาจจะใช้พิจารณาในการจัดตั้งชุมนุมใหม่

ในการที่จะเริ่มดำเนินการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้นใหม่ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อเป็นการประเมินผลอย่างคร่าว ๆ ว่าการจัดกิจกรรมนั้นจะได้รับความสนใจและจะสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ักเรียนในคานใดบ้าง เกณฑ์ซึ่งอาจจะนำมาใช้ได้คือ การตั้งคำถามดังต่อไปนี้ คือ

1. กิจกรรมเป็นที่สนใจของนักเรียนในระดับนั้นหรือไม่
2. กลุ่มคนในสถานศึกษามีความเข้าใจเรื่องกิจกรรมนั้นเพียงใด
3. กิจกรรมนั้นจะสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนหรือไม่
4. กิจกรรมนั้นจะสามารถช่วยทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความเข้าใจ

ในสิ่งซึ่งเป็นรากฐาน (originality) เพียงใด

5. กิจกรรมนั้นจะช่วยทำให้ักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้นหรือไม่
6. กิจกรรมนั้นจะช่วยพัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบของักเรียนเพียงใด
7. กิจกรรมนั้นจะเป็นเครื่องทำให้ักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งใหม่เพิ่มขึ้นอีก

หรือไม่

ตัวอย่างวิธีดำเนินการจัดตั้งชุมนุม

การจัดตั้งชุมนุมโดยถูกต้องตามหลักการจะช่วยให้มองเห็นแนวทางการจัดดำเนินงานได้อย่างชัดเจนและเป็นที่ยึดหวังได้ว่าผลการจัดการดำเนินงานของชุมนุมนั้นจะต้องเป็นที่พึงพอใจทั้งผู้ดำเนินงาน ผู้ร่วมงาน และผู้ร่วมสังเกตการณ์ หลักการในการจัดตั้งชุมนุม

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของชุมนุมเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะวัตถุประสงค์จะเป็นแนวทางการดำเนินงานของชุมนุมและควบคุมการดำเนินงานให้ตรงตามเป้าหมายนั้น ๆ จะแสดงให้เห็นผลประโยชน์ของกิจกรรมซึ่งจะมีขึ้นแก่ผู้เรียน และจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาคว

2. วางโปรแกรมของชุมนุม ควรเริ่มจัดตั้งแต่ต้นมีการศึกษา การวางโปรแกรมของชุมนุมควรมีการศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนเกี่ยวกับอุดมคติ วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงาน

ซึ่งควรจะอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารของสถานศึกษาและผู้บริหาร และเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันถูกต้องให้แก่ครู-อาจารย์ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของชุมชนให้เข้าใจความสำคัญของโปรแกรม ชยเขตความรับผิดชอบต่อลจจนวิธีการที่จะปรับปรุงการจัดดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของชุมชนโดยตรง ได้แก่ ครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษา นักเรียนหรือนักศึกษา และหน่วยงานในสังคมที่จะให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรม อนึ่งในการจัดดำเนินงานกิจกรรมจะสัมฤทธิ์ผลระดับใดก็จะต้องขึ้นอยู่กับความสนใจและการสนับสนุนของบุคคลทุกกลุ่มในสถานศึกษานั้น ๆ

4. การจัดดำเนินงานและบริหารงานชุมชนประกอบด้วย

4.1 สมาชิก กำหนดคุณสมบัติ จำนวน หน้าที่ วิธีการคัดเลือก

4.2 ขนาดของชุมชน ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับจำนวนสมาชิกที่จะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้เสมอ ๆ และมีอิสระ

4.3 การตั้งชื่อของชุมชน ควรสะท้อนให้เห็นความสนใจ การจัดดำเนินงาน ตลอดจนอุปกรณที่อาจจะมี

4.4 การกำหนดระยะเวลาการประชุม ไม่ควรจัดให้มีการประชุมบ่อย เพราะจะทำให้สมาชิกเบื่อ แต่ควรกำหนดเป็นระยะเวลา เช่น 2 อาทิตย์ต่อครั้ง หรือตามโอกาสอันจำเป็น

4.5 ภาษิตประจำชุมชน ควรใช้ภาษาที่สุภาพและแสดงให้เห็นจุดมุ่งหมายของชุมชนแฝงอยู่ในภาษิตนั้น ๆ

4.6 ค่านิยมการสมัคร เข้าเป็นสมาชิก จำนวนค่าธรรมเนียมขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรม แต่ไม่ควรให้แพงมาก เพราะจะทำให้สมาชิกที่มีความสนใจจริง ๆ แต่ขาดทุนทรัพย์ไม่สามารถสมัคร เข้าร่วมกิจกรรม

4.7 หลักการย่อยอื่น ๆ ของชุมชน เช่น ตราของชุมชน รหัสคำพูดที่ใช้ในระหว่างสมาชิก เครื่องหมายประจำตัวสมาชิก ฯลฯ

4.8 ระเบียบข้อบังคับของชุมชน ซึ่งถือเป็นข้อปฏิบัติของผูกร่วมกิจกรรมและแนวทางการจัดการดำเนินงาน

4.9 ตำแหน่งของกรรมการของชุมนุมในการดำเนินงาน เช่น ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

4.10 การพิจารณาจัดชุมนุมเข้าประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สรุปเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและการค้นคว้า

จากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งจัดทำในประเทศไทยและต่างประเทศ สรุปได้ว่าการวิจัยดังกล่าวได้จัดทำกับประชากรหลายระดับด้วยกันคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งในโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนสาธิต ระดับฝึกหัดครู และระดับอุดมศึกษา งานวิจัยดังกล่าวส่วนมากเป็นการศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชาสังคมศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กับสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียน ปัญหาในการจัดกิจกรรมตลอดจนความสนใจและทัศนคติในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จากผลการวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของหลักและวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา ครู-อาจารย์ และนักเรียนต้องรู้ เพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย สิ่งที่ เป็นอุปสรรคและทำให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดำเนินไปได้ไม่ดีเท่าที่ควรคือ กลุ่มบุคคลผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ไม่รอบพบาทและหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้ยังมีปัญหา เรื่องการเงิน เวลาในการจัดทำ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความจำเป็นต่อนักเรียนและนักศึกษา เช่นเดียวกับ การจัดการ เรียนการสอน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนในคานต่าง ๆ ซึ่งการสอนในชั้นเรียนให้ไม่ได้ เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ ความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องเลือกประเภทของกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียนและจัดหลาย ๆ ประเภท เช่น คานวิชาการ สันทนาการ พานามัย ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี เพื่อช่วยเสริมสร้างในการจัดการ เรียนการสอน และให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเลือกตามความถนัดและความสนใจในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมาย นั้น ผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจะต้องรู้หลักบริหารในการจัดกิจกรรมกล่าวคือ การกำหนด

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานตลอดจนควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปแนวทางที่ต้องการ ต่อจากนั้นก็ยิ่งรวมถึงบทบาทของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน และนักศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องบุคลากร การเงิน กำหนดเวลา วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ตลอดจนการควบคุมการดำเนินงาน และการประเมินผล การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนี้เกณฑ์ในการพิจารณาการจัดตั้งชุมนุมใหม่และตัวอย่าง การจัดตั้งชุมนุม

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรรวมทั้งหลักและกระบวนการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแสดงให้เห็นว่า การมีความรู้ในเรื่องหลักและกระบวนการจัดกิจกรรมที่ถูกตองจะช่วยให้ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา ครู-อาจารย์ และผู้เรียนสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้บรรลุเป้าหมาย ควบคู่ผลดังกล่าวมาแล้วนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยในบทต่อไป